

Köznép-Hollywood 2:0

A szórakoztatóipar és a technológia küzdelmének kezdete messzire nyúlik vissza. 1984-ben *Jack Valenti*, az MPAA elnöke így nyilatkozott: „A videomagnó olyan az amerikai filmgyártók és az amerikai közönség számára, mint a bostoni fojtogató a házban egyedül tartózkodó nőnek.” A jelenlegi bizalmatlanság gyökerét azonban egészen 1908-ig vissza lehet vezetni, amikor is a zenei kiadók azt állították, hogy a gépzongorák tekercei megsértik a zenei szerzői jogokat. A pert ugyan elvesztették a Legfelsőbb Bíróságon, de az ipar rábírta a Kongresszust, hogy vezessék be az úgynevezett mechanikus engedélyt, amely megszabott szabadalmi díj ellenében engedélyezte a megjelentetett zeneművek másolását.

1931-ben néhány zeneszerző pert indított, mert szerintük az egyik szálloda rádióállomása megsértette szerzői jogukat, amikor lejátszotta az általuk írt zenét.

A zeneszerzők maradtak alul. Az 1960-as években a könyvkiadók elvesztették a fénymásolókkal szemben folytatott

pert, de a Legfelsőbb Bíróság döntése lehetővé tette a kiadott művek

„szerzői jogilag megengedett felhasználását”.

A hatvanas évek végén és a hetvenes évek elején a műsorszórók a Community Antenna Television (CATV) kábeltelevíziót támadták (a moziipar szintén a pereskedők között volt, és a színházi alkalmazottakat is rávették, hogy „Harcolj a fizetős tévé ellen!” feliratú kítűzőt viseljének). A Legfelsőbb Bíróság döntése a két ügyben megnyitotta az utat a mai kábeltelevíziózás elért. A fentiekből látható, hogy ez a háború már igen csak régóta tart.

Öröm az örömben, hogy a technológia két újabb győzelmet aratott azok felett, akik irányítani akarják: az egyiket a Creative Commons elindítása jelenti, a másikat pedig az, hogy az amerikai Kongresszusi Könyvtár vezetője visszautasította a Copyright Arbitration Royalty Panel (CARP) javaslatát, amely szigorú feltételeket és magas jogdíjat szabott volna ki az internetes rádióállomásokra. A Creative Commons (<http://www.creativecommons.org>) szervezet az O'Reilly Emerging Technologies tanácskozásán alakult meg a kaliforniai Santa Clara városában, május 16-án, több hónapon át tartó, csendes előkészületek eredményeképpen. Vezetője, *Lawrence Lessig* a stanfordi jogi egyetem professzora, aki két nagy jelentőségű mű (Code and Other Laws of Cyberspace, The Future of Ideas) szerzője. Mindkét írásában elmarasztalja a szórakoztatóipart, amiért folyamatosan a saját érdekeik szerint próbálják alakítani a szerzői jogi törvényt, és az Internet kialakult szokásai helyett egy szigorúan szabályozott rendszert akarnak bevezetni a „tartalmak” ter-

jesztésének korlátozása céljából.

A szervezet a Stanford Egyetemen található, ahol szorosan együttműködik az egyetem internetes és társadalmi központjával (Center for Internet and Society). Ezenkívül „nagylelkű támogatást” kap a Center for the Public Domain szervezettől. Ez utóbbi korábban a Red Hat Center nevet viselte, és a Duke Egyetem ad neki ott-hont. Elnöke *Bob Young*, a Red Hat alapítója.

A Creative Commons nem lobbizik a szórakoztatóipar ellen, hanem kézzelfogható megoldásokat dolgoz ki a szellemi termékek eredeti forrása, azaz a művészek számára. A tanácskozáson tartott beszédében Lessig a következőket mondta:

„A törvényben említett tartalom az enyém, tehát nekem kellene megszabni, hogy milyen feltételek mellett teszem elérhetővé. A szerző szándékait a tartalom természetét illetően a számítógép által olvasható formában kell megadni. Nem kellene megosztani a világot a felügyelet és az elérhetőség hívei között. Azoknak is megoldást kell találni, akik – egyéni szinten – mindkettőt pártolják.” A Creative Commons készülődése közben komoly veszély fenyegette az internetes rádiózást, amely több ezer állomást számlál (sokan közülük ügyesen Linuxot és más nyílt forrású programokat használnak). A 2002 februárjában benyújtott CARP-javaslat nyomán az adók többsége valószínűleg csődbe ment volna. Amennyiben elfogadták volna, a CARP 2002. május 22-től vált volna kötelező érvényűvé. Május 21-én azonban a Kongresszusi Könyvtár vezetője kiadta „a testület határozatát elutasító rendeletet”, amely egy hónap múlva véglegessé vált. A rádióállomások és az őket támogató csoportok, például a SavelInternetRadio.org megkönnyebbülten lélegeztek fel.

Ezzel az ügy azonban még távolról sincs megoldva. A CARP a digitális szerzői jogi törvény (Digital Millennium Copyright Act) származéka, amely változatlanul érvényben van. Ennél is fontosabb, hogy a Commons alapötletét sem értik kellőképpen – különösen kormánykörökben nem, ahol a szórakoztatóipar továbbra is hatalmas befolyással bír.

Ismét Larry Lessiget idézem: „Csak akkor juttathatjuk érvényre ennek a területnek a fontosságát, ha a hétköznapi emberek is megértik. Ez pedig mindaddig nem következik be, amíg a szakértők el nem magyarázzák a politikusoknak, hogy a technológiába beépített értékek milyen jelentősek a szabadság és az alkotóerő szempontjából.”

Linux Journal 2002. augusztus, 100. szám

Doc Searls

(doc@ssc.com) a Linux Journal szerkesztője és a Cluetrain Manifesto társszerzője.